

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2019

FINNISH
HIGHER LEVEL

Monday, 17 June
09:30 - 12:30

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan toinen.

Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI

Sorron yön jälkeen häämöttää vapauden valo

- (1) Työn orjuus ei ole vain vitsi tai fraasi vanhassa työväenlaulussa. Ihmiskunnan historia onkin pyrkimystä päästä työstä eroon. On kuvaavaa, että työtä tarkoittavan sanan taustalla eri kielissä on orjuus tai kärsimys, kirjoittaa Janne Saarikivi.
- (2) Vappuna vasemmisto laulaa työn orjuudesta, josta tulisi vapautua. Nyt haluan tehdä kiusallisen paljastuksen. Olen siinä onnistunut, saavuttanut tavoitteen. Minulla ei ole työtä.
- (3) Käyn päivittäin yliopistossa, opetan ja tutkin. Olen kirjoittanut kirjoja. Olen kolumnisti, esiinny televisiossa ja luennoin. Minulla on melko suuri palkka, hävettävän suuri. Mutta väittäisin, että minulla ei ole työtä.
- (4) Työn kuuluisi kai olla jotakin, mihin myyn aikaani ja voimiani. Mutta käytän aikani ja voimani paljolti itseni kehittämiseen ja uteliaisuuteni tyydyttämiseen, siis elämään. Jos yliopistot katoaisivat kokonaan ja tutkimusalallani ei olisi työpaikkoja, jatkaisin kuitenkin tutkimusta mahdollisuuksien mukaan. Samoin jatkaisin tämän kolumnin kaltaisten tekstien tuottamista.
- (5) Esimerkiksi veturinkuljettaja tuskin jatkaisi työtään minuuttiakaan potkujen jälkeen. Veturinkuljettajan ja professorin työ on itse asiassa niin erilaista, että on typerää kutsua molempia samalla sanalla.
- (6) Professori voi jäädä aamulla nukkumaan, ellei ole luentoa tai tapaamisia. Hän voi mennä töihin lounasaikaan luettuaan aamulla opinnäytteitä kotonaan. Veturinkuljettaja, jonka juna lähtee 9.06, ei voi saapua asemalle kello 11.27 kahvikuppi kädessään ja sanoa, että ajelen tänään Turkuun tavallista myöhemmin, kerkiäähän sitä.
- (7) Toisaalta professorin työ ei lopu koskaan. Hän jää neljän jälkeen konttorille kirjoittamaan ja herää yöllä hikisenä muistelemaan vastaamattomia viestejä. Veturinkuljettaja taas ei vuoron päätyttyä jää huvin tai häpeän takia ajelemaan Helsingin ja Pasilan väliä.
- (8) Veturinkuljettaja myy aikaansa, professori myy persoonaansa. Minulla ei ole toimilleni sopivaa sanaa, mutta työtä se ei ole. En myöskään ymmärrä, miksi palkkani on niin paljon parempi kuin konkreettisia hyödyllisiä asioita tekevien veturinkuljettajan tai sairaanhoitajan. Ei siihen ole järjellistä syytä, tekosyitä vain. Tähän pitäisi saada muutos.
- (9) Kun Suomi sata vuotta sitten itsenäistyi, kolme neljänestä väestöstä tuotti pelkkää ruokaa. Tällä hetkellä alle kaksi prosenttia työvoimasta tuottaa enemmän ravintoa kuin miljoonien ihmisten massa tuolloin.
- (10) Tämä on suuri tarinamme, modernisaatio. Ihminen on muuttunut yhteisöön sidotusta ravinnontuottajasta yksilöksi, joka uskoo olevansa vapaa ja itse valitsevansa kohtalonsa. Samalla työ on muuttunut välttämättömyydestä oman identiteetin luomiseksi.

(11) Yhä vielä jonkun on viljeltävä maata ja hoidettava sairaita. Mutta suurimmalle osalle ihmisistä ei riitä tällaista touhua. He ovat kehityspäällikköjä, muutosjohtajia, brändiasiantuntijoita ja kriisiviestinnän konsultteja. Nämä tehtävät eivät ole sanan perinteisessä merkityksessä työtä.

(12) Ihmiskunnan historia on pyrkimystä työstä eroon. Muisto työn alkuperäisestä merkityksestä on säilynyt työhön liittyvässä sanastossa. Esimerkiksi ruotsin *arbete* on tarkoittanut kärsimystä ja venäjän *rabotat* orjatyötä. Ranskan *travailler* on johdettu muinaisen roomalaisen kidutuslaitteen *tripaliumin* nimestä. Ihminen sidottiin siihen raajoistaan ja sitten ruoskittiin.

(13) Mutta nykypoliitikot oikealla ja vasemmalla lupaavat kansalle vain lisää työtä eli kärsimystä ja orjuutta. Heidän ajatuksissaan työ on hyvinvointia, koska työstä maksetaan veroja ja työttömille taas maksetaan valtion rahaa.

(14) Kattia kanssa. Työssä on nyt kuten ennenkin paljon sellaista, jota ei pitäisi lisätä vaan vähentää. Kun työväenliike laulaa työn orjuudesta, se on aivan oikeassa. Ihmiset iloitsivat kun teknologia vapautti heidät maanviljelystä, ja kun toinen teknologia teki tylsän tehdastyön tarpeettomaksi. Nykyäänkään ei pitäisi patistaa ihmistä puhelinmyyjäksi markkinoimaan turhia tuotteita vasten tahtoaan. Tavoitteenamme nyt kuten antiikin aikana ei tule olla täystyöllisyys ja talouskasvu, vaan vapaa ihminen, joka ei työskentele.

(15) Kysymys kuuluu, koska poliitikot keksivät muuta verotettavaa kuin työ, irrottavat työn ja toimeentulon toisistaan ja yksilön ja yhteisöt työstä. Liike-elämä on tässä jo hyvän matkaa järjestelmää edellä: Suomen eniten veroa maksavat yritykset, esimerkiksi pelifirma Supercell, työllistävät erittäin vähän ihmisiä. Samaan aikaan moni ahdistuu turhaksi kokemassaan huonosti palkatussa työssä.

(16) Muutaman sukupolven jälkeen kaikki saattavat olla työttömiä kuten minä. Sorron yön jälkeen hämmöttää vapauden valo.

www.yle.fi 7.6.2018

Janne Saarikivi

Janne Saarikivi on suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen vs. professori.

I Tehtävä

(30/100)

Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. työvoima
- b. sukupolvi
- c. tekosyy
- d. nykypoliitikot oikealla ja vasemmalla
- e. Kattia kanssa.

(5 × 1)

2. Kerro omin sanoin, millainen on kolumnin kirjoittajan, Janne Saarikiven työ. (5)

3. Miksi kirjoittaja sanoo, että hänellä ”ei ole työtä”? (5)

4. Kirjoittaja sanoo, että modernisaatio on ollut suomalaisten ”suuri tarina”. Selitä, mitä hän tarkoittaa tällä ja miksi hän pitää modernisaatiota Suomen ”suurena tarinana”. (5)

5. Työväenliike laulaa kärsimyksestä, sorrosta ja orjuudesta. Selitä, miksi nämä ovat laulujen perinteisiä aiheita. Voisivatko mielestäsi nämä aiheet esiintyä nykypäivänä sävelletyissä lauluissa? Perustele näkemyksesi. (5)

6. ” En myöskään ymmärrä, miksi palkkani on niin paljon parempi kuin konkreettisia hyödyllisiä asioita tekevien veturinkuljettajan tai sairaanhoitajan.” (8) Kommentoi Saarikiven ihmettelyä. Millaisesta työstä sinun mielestäsi tulisi maksaa hyvää palkkaa? Perustele. (5)

II Tehtävä

(30/100)

Kirjoita noin 100 sanan mittainen kommentti tekstin väitteeseen:

” Tavoitteenamme nyt kuten antiikin aikana ei tule olla täystyöllisyys ja talouskasvu, vaan vapaa ihminen, joka ei työskentele.”

III Tehtävä

(40/100)

Kirjoita noin 300 sanan essee. Valitse aiheeksesi toinen näistä.

1. Kuvittele tulevaisuuden työelämää. Millaiset ammatit säilyvät, mitkä poistuvat? Millaisia ammatteja tulee lisää? Miten ja missä työtä tehdään? Millä alalla kuvittelet itse toimivasi? Voit hyödyntää aiheesta aiemmin mahdollisesti lukemaasi. Pohdi asiaa noin 300 sanan esseessä.

Tai

2. Välivuosi lukion jälkeen – järkevä valinta vai ajanhukkaa? Pohdi asiaa molemmista näkökulmista ja anna perusteltu vastauksesi noin 300 sanan esseessä.